רבי יונתן אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו אמר לו רבי יאשיה והלא כבר נאמר [1]אחת אמר לו רבי יונתן והלא כבר נאמר [2]מדם הפר ומדם השעיר אם כן למה נאמר אחת לומר לך אחת ולא שתים מדם הפר אחת ולא שתים מדם השעיר תניא אידך ולקח מדם הפר ומדם השעיר שיהיו מעורבין זה בזה אתה אומר שיהיו מעורבין זה בזה או אינו אלא מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו תלמוד לומר אחת וסתמא כרבי יאשיה: נתן את המלא בריקן וכו': בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הניח מזרק בתוך מזרק וקבל בו את הדם מהו מין במינו חוצץ [א]או אינו חוצץ אמר ליה תניתוה נתן את המלא בריקן מאי לאו הושיב מזרק מלא לתוך מזרק ריקן לא עירה מזרק מלא לתוך מזרק ריקן הא תנא ליה רישא עירה דם הפר לתוך דם השעיר כדי לערבן יפה יפה תא שמע [א][ב]היה עומד על גבי כלי או על גבי רגל חבירו פסול [ב]שאני רגל דלא מצי מבטיל ליה איכא דאמרי הכי בעי מיניה דרך שירות בכך או אין דרך שירות בכך תא שמע דתנא דבי רבי ישמעאל [3]את כל כלי השרת אשר ישרתו בם בקודש שני כלים ושירות אחת בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא [ג]הניח סיב בתוך המזרק וקבל בו את הדם מהו מין בשאינו מינו חוצץ או אינו חוצץ כיון דמתלחל לא חייץ או דילמא לא שנא אמר ליה תנינא [ג]זולף והולך עד שמגיע לספוג שאני מיא דקלישי איכא דאמרי הכי פשט ליה [ד]בדם כשר [ה]בקומץ פסול:

מתני'

רש"י

וקבל בו את הדם. כל קבלות של כל ימות השנה קמבעיא ליה: **מין במינו.** מזרק במזרק: **חוצץ.** ונמצא שאין קבלה זו בכהן שהרי אינו אוחז במזרק שהדם בו: **מאי לאו הושיב מזרק המלא בתוך הריקן.** שעירה ממנו והא הכא נמי ולקח כתיב [ויקרא טז] ולקח מדם הפר ומדם השעיר והך לקיחה אחיזת המזרק היא: **לא עירה מזרק מלא.** לאחר שעירה דם הפר לדם השעיר חוזר ומערה מזרק מלא לתוך מזרק ריקן: **עומד על גבי כלים וכו'.** דתנא דבי רבי ישמעאל הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת מקדשים מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו ובין כלי שרת אף רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה במס' זבחים (דף כד.): **על גבי רגל חבירו.** אלמא מין במינו חוצץ: **דלא מבטל ליה.** חבירו את רגלו עד שיגמור עבודתו: **כלי השרת.** שני כלים במשמע ושירות אחת: **סיב.** הגדל סביב הדקל ונכרך עליו סביב כמין לולבין בגפנים והוא רך וסופג את הדם והדם יוצא מכל עבריו ואינו חוצץ כל כך מי הויא כי האי גוונא חציצה או לא: **זולף והולך וכו'.** רישא דמתני' הכי (פרה פ"ו מ"ג) המקדש בשוקת והיה ספוג לתוכו מים שבספוג פסולין כיצד יעשה זולף והולך עד שמגיע לספוג. שוקת היא אבן חלולה על שפת המעיין והמים נכנסין לה דרך חור שבדופנה ומשקין בה בהמות ומקדשין בה אפר חטאת לתוך מים חיים והיא הכלי. מים שבספוג פסולין דחיים אל כלי [ד] בעינן שיהו המים נוגעין בכלי כיצד הוא עושה כשבא ליטול את המים וליתנם בצלוחית ובשפופרת זולף וגומר את כל המים אשר בשוקת עד שמגיע לספוג. זולף [ה] שואף עד המלוי אגוטי"ר בלע"ז וכדאמרינן במועד קטן (דף יא:) זולף וגומר כדרכו. אלמא ספוג לא חייץ ולא פסיל אלא הנבלעים בתוכו והוא הדין לסיב: **שאני מיא דקלישי.** ויוצאות מכל עבריו ונכנסות בינו לבין הכלי אבל דם עב הוא: **בדם כשר.** דקליש: **בקומץ פסול.** בקידוש שהקומץ טעון להתקדש בכלי לאחר הקמילה והוא כנגד קבלה בדם פסול דחייץ:

תוספות

רבי יונתן אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו. תימה לי והא רבי יונתן אית ליה דמשמע שניהן כאחד ומשמע אחד אחד בפני עצמו והכא משמע דאית ליה דווקא מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו ונראה לי כיון דמשמע הכי ומשמע הכי ילמד סתום מן המפורש כי היכי דלפני ולפנים ובהיכל נותן מזה בעצמו ומזה בעצמו ה"נ לקרנות דכתיב מדם הפר ומדם השעיר מסתמא מזה בעצמו ומזה בעצמו ובהא נמי מיתרצא מאי דק"ל דמייתי בסמוך תניא אידך וכו' עד תלמוד לומר אחת וסתמא כרבי יאשיה והיכי אתיא כרבי יאשיה והא לרבי יאשיה בלא אחת נמי סבירא לי' כמאן דכתיב יחדיו דמי בשלמא הא דאמר ליה ר' יאשיה לר' יונתן והלא כבר נאמר אחת איכא למימר לדר' יונתן קאמר ליה אבל לדידיה בלא אחת נמי אלא יש לומר אע"ג דמעיקרא הוה סלקא דעתך דלרבי יאשיה מערבין בלא קרא דאחת בתר דאייתי קרא דאחת הדר ביה וסבירא ליה דאי לאו אחת ה"א אין מערבין דומיא דלפני ולפנים ודהיכל דילמד סתום מן המפורש כדפי' ובהא נמי מיתרצא מאי דק"ל הא דקאמר לעיל תסתיים דרבי יאשיה הוא דאמר מערבין ודחי אפילו תימא רבי יונתן שאני הכא דכתיב אחת והשתא תימה לי מאי קא דחי אפילו תימא לרבי יונתן מערבין אם כן כל שכן לרבי יאשיה מערבין והא ע"כ חד מינייהו אמר אין מערבין דקאמר ר' יונתן ורבי יאשיה חד אמר מערבין וחד אמר אין מערבין אבל למאי דפרישית ניחא דה"ק שאני הכא דכתיב אחת דאי לא כתיב אחת סברא הוא דאפילו לר' יאשיה ה"א אין מערבין דילמד סתום מן המפורש כדפרי' ואם כן מאן האי תנא דאמר מערבין אלא ע"כ מדכתיב אחת ומאן לימא לן דרבי יאשיה דריש אחת להאי דרשא ולא רבי יונתן דילמא רבי יונתן דריש ליה ורבי יאשיה דריש ליה לדרשא אחרת כדדרשי' ליה בפרק קמא דשבועות (דף ח:) כפרה זו לא תהא אלא פעם אחת בשנה אי נמי כפרה אחת הוא מכפר ואינו מכפר שתי כפרות מיהו מה שהקשיתי ממאי דקאמר סתמא כרבי יאשיה בלאו הכי ניחא דהא לא קאמר רבי יאשיה היא אלא כרבי יאשיה פירוש דסבירא ליה כוותיה דמערבין לקרנות ולאו מטעמיה לדידיה נפקא ליה בלא דרשא דאחת ודילמא רבי יהודה היא דאית ליה מערבין אע"ג דמשמע ליה כל אחת ואחת בפני עצמה כרבי יונתן נפקא ליה מאחת דמערבין כדפר' לעיל והא דקאמר סתמא כרבי יאשיה הכי נמי הוה מצי למימר רבי יהודה היא דשמעינן ליה בהדיא בהקומץ רבה (מנחות כב:) דמערבין אלא מפני שלא הוכא בשמעתין נקט רבי יאשיה שהזכירו לעיל במחלוקת עם רבי יונתן וא"ת למ"ד אין מערבין לקרנות מנא ליה דעולין אין מבטלים זה את זה יש לומר נפקא ליה מדם דם בפרק התערובת (זבחים דף פא:) ואין לתמוה מאי שנא דשבע על טיהרו מערבין לכולי עלמא ובקרנות פליגי ויש לומר בלפני ולפנים על כרחך אין מערבין כדמוכח קרא בהדיא דלאחר שנתן מדם הפר שופך את השעיר ואם כן גם באהל מועד כן דכתיב וכן יעשה באהל מועד ולקרנות כתיב מדם הפר ומדם השעיר משמע ליה מזה בעצמו ומזה בעצמו דומיא דלאידך כיון דהזכיר בהדיא פר ושעיר אבל בשבע על טיהרו כתיב והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים משמע מכל הדם מזה שבע פעמים ותו לא: **מין במינו חוצץ או אינו חוצץ.** אבל שאינו מינו פשיטא דחוצץ ולא קרי ביה ולקח וכן בפרק שני דזבחים (דף כד.) שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת וכן בפרק מקום שנהגו (פסחים נז:) גבי ישככר איש כפר ברקאי דהוה כריך ידיה בשיראי ותימה דבפרק לולב הגזול (סוכה לז.) מסקינן דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ויש לומר דהתם מיירי שכורך סודר סביב הלולב ומאריך בו ועושה מן הסודר כמו בית יד ואוחז בו אבל היכא דכריך ידיה בסודר ותופס הלולב כך לא שמה לקיחה ומזרק בתוך מזרק דהכא דמשמע דפשיטא ליה אי הוה שאינו מינו היה חוצץ לא מיירי שאוחז המילון בשפתותיו דאז ודאי לא חייץ דהוה ליה כמו בית יד אלא שאוחז למטה בשוליו וכן צריך לומר מתוך ההיא שמעתא גופא בפרק לולב הגזול כמו שחילקנו דאי לא תימא הכי אלא נימא דבכל ענין לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה אם כן תיקשי דרבא אדרבא דאמר בתר הכי מין במינו אינו חוצץ הא שאין מינו חוצץ ולעיל קאמר גבי סודר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ואפילו שאינו מינו וק"ל מאי פריך מאי לאו נתן מזרק המלא לתוך הריקן לימא אין הכי נמי ואין אוחז את המילון בשוליו אלא בשפתותיו ויש לומר דפשיטא ליה שלא היה יכול לאוחזו כך ביד אחת שתי מזרקות כבידות שיש בהן כל דם הפר והשעיר ורילב"א תירץ דבשמעתא גבי כלי שרת מין בשאינו מינו חוצץ בכל ענין דאפילו אם תמצא לומר דגבי לולב יש חילוק כדפיר' גבי כלי שרת בכל ענין מין בשאינו מינו חוצץ דנהי דכי עביד כעין בית יד מיקרי לקיחה גבי כלי שרת דכתיב ולקח הכהן לא מיקרי לקיחה בעצמו של כהן:

דאמר

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"א מהל' פסולי מוקדשין הלכה כא:

עה ב מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה יז סמג לאוין שט:

עו ג ד מיי' פ"א מהל' פסולי מוקדשין הלכה כא:

◆

רבינו חננאל

דחייה הוא לא ליהוי דחוי. דתניא למעלה הוא אומר ואת דמו ישפוך. למטה הוא אומר ואת כל דמה ישפוך. חטאת שקיבל דמה בד' כוסות כו' ופשוטה היא. עירה דם הפר לתוך דם השעיר נתן את המלא בריקן. פי'. עוד החזיר הדם מן המזרק המלא במזרק הריקן למה והלא כבר עירה דם הפר בדם השעיר כדי לערבו יפה יפה, ויצא להזות על קרנות מזבח הזהב. תנן כמאן דאמר מערבין לקרנות. דאתמר ר' יאשיה ור' יונתן חד אמר מערבין, וחד אמר אין מערבין. תסתיים דר' יאשיה דאמר מערבין, דאע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדו דמי. דתניא אביו ואמו קילל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה כו'. פיר' כתיב איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו סמך הקללה לאב. עוד כתיב אביו ואמו קילל, חזר סמך הקללה לאם. א) ש"מ כי את זה מהן קלל חייב מפני שסמך הקללה לזו ולזו, אבל לא סמך הקללה לשניהם, הייתי אומר לעולם אינו חייב עד שיקלל שניהם, דאע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדיו דמי. ודחינן לעולם מתני' ר' יונתן היא, ואע"ג דבעי יחדו, שאני הכא דכיון דכתיב וכפר על קרנותיו אחת בשנה מדם הכפורים כמאן דכתיב יחדו דמי. ואקשינן ר' יונתן ולא ר' יאשיה, והא ר' יאשיה שמעינן ליה בהדיא דאע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב יחדו דמי. ומשנינן שאני הכא כיון דכתיב ולקח מדם הפר ומדם השעיר חלקינהו קרא. תניא דלא כשנויין ולקח מדם הפר ומדם השעיר שיהו מעורבין דברי ר' יאשיה כו'. ופשוטה היא. עד כאן שייך לעמוד קודם.

הניח מזרק בתוך מזרק וקיבל בו את הדם פשיטא לי דודאי מין במינו אינו חוצץ, מיהו דרך שירות בכך אי לא. ופשטנא מיהא ואת כל כלי השרת וגו', שני כלים בשירות אחת. אבל הניח סיב שהוא אדליף במזרק וקיבל בו את הדם, כיון דמתלחל ויורד בקרקעית הכלי אינו חוצץ. אבל אם הוא קומץ שהוא סולת שאינו יורד פסול.

א) נ"ל ש"מ כי אינו מהם שקלל חייב.

◆

תוס' ישנים (המשך)

שמתא פריך דלהאי תנא אתי שפיר האי אבל לאידך תנא מאי איכא למימר ובמסקנא מיתרצא שפיר: חוץ מבפנים כחד ומנא גמיר. פירש רש"י אי נמי סבירא לן דפנים בהיקש למד יכול ללמוד על ההיכל כנת אחת מה שכתוב בו בפירוש כגון אחת למעלה בשעיר ושבע למטה בפר ועמהם אף מה שלמד בהיקש ול"ע בכל דוכתא שמזכיר למד מן הלמד הלא יש ללמדו כעין פירוש זה ופירש ר"ת כלומר הא דגמרינן בהיקש שיהא אחת למעלה ושבע למטה בפר ושעיר גמרינן כולו בהיקש שיהא כן כחוץ כפנים ויש ספרים דגרסי חוץ ופנים כחד ומנא גמר וזה הלשון דחוץ ופנים משמע כדפרישית. מ"ר: ה"ג תניא נמי גבי פר העלם דבר של ציבור. כי זה אינו משנה: והיו עליה כמה טיפי דמים של פר כו'. ופליג ר' אליעזר אתנא קמא ול"ת מאי קושיא דילמא שלא בנתכוין עסקי דלקתני נמי ואם נגעו נגעו וי"ל שכולן לא היו נוגעין כיון שלא כנתכוין עושה כן יעוד שהכהנים זריזין הן. מ"ר: שלא כסידרן. שלא היו אחת למעלה ושבע למטה כסדר פר יום הכפורים אבל רש"י פירש גבי כסדרן דיום הכפורים כולם זו למטה מזו ואין נראה דהא לא בעינן אלא אחת למעלה אבל כשבע שלמטה אין חילוק אם הם אינם כסדרן אלא שיהו כולן למטה מן הראשונה ד) דבגמ' דלעיל לא איירי אלא שמצריך שיהא כאחת גב ידו למטה וכשבע גב ידו למעלה וה"ר יוסף פירש שלא כסידרן ה) דמני שלא היו שם אלא שבע ול"ע אם היו בפר ושעירי ע"ז שמונה או שבע ה): נתערבו לו דמים בדמים. פירוש הייגו קודם [שיזה] מתנות שבהיכל דאי קודם מתנות שבפנים והא אמר עולא לקמן שעיר ששחטו קודם מתנות שבפר שבפנים לא עשה ולא כלום ומסתמא לא פליג אדעולא: התורה אמרה וכלה מכפר את הקדש כו'. ה"ר יוסף לא גרים ליה וכלה מכפר את הקדש דלקמן דרשי ליה ר"ע ורבי יהודה לדרשה אחריתא וגירסא מסוכסת היא בספרים לפי שראו והתורה אמרה כו' אלא ודאי גרס והתורה אמרה כלה דם הפר ואח"כ כלה דם השעיר דאיכא מ"ד לקמן דסידרן מעכב ואפילו למאן דאמר לא מעכב מצוה מיהא איכא והוי כי ההוא דבסמוך והתורה אמרה מן למעלה ואח"כ למטה אבל וכלה דם הפר כו' משמע

מסורת הש"ס

א) זבחים טו., ב) [עי' תוס' שבת לג: ד"ה ויכול], ג) [פרה פ"ו מ"ג], ד) [במדבר יט], ה) פ"א שופך,

◆

תורה אור השלם

1. וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֵּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַייָ: שמות ל י

2. וְיָצָא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ וְכִפֶּר עָלָיו וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר וְנָתַן עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא טז יח

3. וְלָקְחוּ אֶת כָּל כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָם בַּקֹּדֶשׁ וְנָתְנוּ אֶל בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם בְּמִכְסֵה עוֹר תָּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל הַמּוֹט: במדבר ד יב

◆

גליון הש"ס

גמ' שאני רגל דלא מצי מבטל. עי' זבחים דף ק"י ע"א תוס' ד"ה מין במינו:

◆

לעוי רש"י

אגוטי"ר. לשאוב.

◆

מוסף רש"י

מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו. אין מערבין דם הפר ושעיר לקרנות המזבח הפנימי, אלא נותן זה בעצמו וזה בעצמו (תמורה ה.).

◆

תוס' ישנים

בריכה כו' שאני הכא דתולה בדעת אחרים וי"ל דתולה ר' יוחנן מסיק לה דלית ליה חילוק בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים כדמוכח במרובה וא"ת הא בשילהי ביצה (דף לו:) קאמר איפוך רבי יוחנן אמר יש ברירה ורבי הושעיא אמר אין ברירה ופריך התם מדאיו דא"ר יוחנן וכבר לא תכס אלמא אית ליה לרבי יוחנן דאיו וכדמתרץ גופיה וי"ל דהוה מצי לאתויי דר' יוחנן לית ליה דאיו אע"ג דמתרץ לה דעל כרחין לאו קושיא היא דהתם הוי מצי לאתויי דר' יוחנן כרבנן דרבי יהודה דאיו סבירא ליה דיש ברירה כרבנן אלא שמתרץ יותר כטוב וי"ל דעל כרחך צריך אתה לומר כן דלא סבירא ליה כאיו דאי סבירא ליה כוותיה תיקשי לך דרב אדרב דמתרץ לברייתא דאיו וא"כ לית ליה ברירה ואילו בשילהי ביצה קאמר גבי שנים שלקחו בהמה וחבית בשותפות דאית ליה לרב ברירה אלא ש"מ דרב אליבא דר' יהודה איירי ולא סבירא ליה אבל קשה לרבי משמעתין א) דאיכא דמדמי הכא דלא היו סופרות לקיני חובה כו' שהדבר תלוי בידי שמים להכא דאיו שהדבר תלוי בידי עצמו וכן הלוקח יין והאי קושיא נמי קשה למאן דמפליג בריש כל הגט (דף כה.) לתולה כדעת עצמו לתולה כדעת אחרים. מ"ר. גר'. ואני הייתי רוצה לומר להעמיד בין תולה כדעת אחרים לדעת עצמו דההיא דשקלים תולה כדעת אחרים היא ליתא מקמי ההיא דגיטין דמה היא כאומן היימים כו' וההיא דכל שילקטו דהוי תלויין כדעת אחרים יש ברירה וסוגיא דהכא כמאן דלא מפליג בין תולה בעצמו לדעת אחרים ורבי אמר לי כי אין לשבשה כל כך מפני ההיא דעירובין כי אינו כל כך טעות אם לא נגרוס לכאן ולכאן למקום שתרצה אלך ול"ע וה"ר אלחנן פי' דשאני הכא לפי שהכהנים מעות דמי חטאתו בשופר לא התנה בפירוש בעצמו אם ימות ילכו לים המלח ולכן אין ברירה אבל גבי גט התנה בפירוש אם ימות וכן גבי כל שילקטו ולכך יש לנו לומר דיש ברירה והא דמייתי בשמעתין (בלוים) דלית ליה לרבי יהודה ברירה מההיא דלוי הכי מייתי ראיה מדלית ליה לרבי יהודה ברירה בשתולה בדעת [אחרים] והתנה ה"ה נמי דלית ליה היכא דתולה בדעת [עצמו] בלא התנה ורבי יוחנן דלית ליה האי חילוקא יפטור דליתא לדאיו מקמי משנה דעירובין ודפלק מי שאחזו וברייתא דמרובה ואע"ג דמשנה דשקלים מסייע לדאיו מ"מ יאמר דליתא לכך משנה וברייתא דהלוקח יין מקמי ג) כמה סתמי משניות וברייתא אחת וגם ההיא דהלוקח יין יש לדחות דטעמא משום בקיעת הנוד: (ע"כ שייך לדף נו ע"ב)

הניחא למאן דאמר סימנו ודבר אחר לא הוי היקש. כי הכא דבין בפר ובין בשעיר כתיב מעלה ומטה אלא שבמנין לא כתיב שם ואם תאמר לדידיה נמי מי ניחא והא קאמר לעיל לא יאמר מעלה בפר דגמר ממעלה דשעיר סו' יכיכי הוה גמר אי לא הוה כתיב ביה בפירוש והא דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש וי"ל כי התלמוד לא חש להאריך בכך סוגיא לשיטת התלמוד דלעיל אלא

א) נ"ל דהיכי מדמי. ב) נ"ל שפי. ג) נ"ל דכמאגדנא. ד) נ"ל תפני. ה) עי' לעיל טו. יע: בלשון רש"י ז"ל ועיין פ"י.